

ԱՐՄԵՆԻԱ

ՏԱՐԻ ԹԻՒ 23

ՎԱՐՄԱՆՆԵՐ

Պէն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 18րդ շրջանի (902 նոյ. — 903 օգոստ.) բաժնորդագրինն է 20 ֆր. կանխիկ, կարելի է նաև բաժնորդագրութիւն քանի ամսի համար որ ուզուի ամեն մէկ ամսականը 2 ֆր. հաշուելով և 1903 օգոստոս ամսէն աւելի չանցելու պայմանով:

ՍԵՆՏԵՄԲԵՐ 23 (10) 72

(Փոխարէն ԱՊՐԻԼ 8ր)

Թարգմանութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառոտեալ է կառավարման կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած գրութիւնները: Գտնուողներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Գտնուածան 1 միջակ դրը 1 սանդղակարժէ 1 ֆրանկի դր 2 սանդղակ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de Rédaction: Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ռուսիայի Հայ եկեղեցիները կալուածները գրառուածք. — Ռուսիայի Հայ եկեղեցիները կալուածները գրառուածք դեմ ցոյցեր. — Հայ արշաւախմբի մը ձերբակալութիւնը ռուսներէրք սահմանազրկելով. — Հայերին եւ Մակեդոնացիներին ի նպաստ միմիկ մը Բարիկադի մէջ. — Հայ ստանդոններ յետապա եւ յիմեքիկ. — Հայ մամուլը արտասահմանի մէջ. — Լուսաբեր գրական հասարակութիւն. — Նոսրատուտարներ Սրմէնիարին. — Տեղական. — Ֆրանսիայի արտաքին քաղաքականութիւնը. — Մակեդոնական լուրեր. — Արտասահմանի լուրեր. — Մանուկամներ:

ԱՐՄԵՆԻԱ
"ԱՐՄԵՆԻԱ"
ԺՐ ԴՐՁԱՆԻՆ
1902 ՆՈՅԵՄԲԵՐ-1903 ՕԳՈՍՏՈՍ

18րդ շրջանի բաժնորդագրութիւնը կը սկսի 1902 նոյեմբերէն և կը տևէ մինչև 1903 օգոստոսի վերջը. և մարտի 18րդ շրջանի բաժնորդագրինն է 20 ֆրանկ կ'ԱՆԽԻԿ վճարելի. կարելի է նաև բաժնորդագրութիւն քանի ամսի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանկ հաշուելով:

Անոնք որ ԱՐՄԵՆԻԱ ՕԺԱՆԴԱԿ կը գրուին մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրի համեմատ կատարելով իրենց պարտականութիւնը, իրաւունք կունենան, իրենց ստացած 1 օրինակ Արմէնիանէն զատ — որի համար ամբողջ բաժնորդագրին 20 ֆր. պէտք է վճարեն —, քանի՜ անձի համար որ ուզեն, Արմէնիա բերել տալու իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորդագրինով, այսինքն՝ ամբողջ շրջանին համար 10 ֆր.ով և կամ ամսական 1 ֆր.ով: Ծանկացողին կը զրկենք «Արմէնիայի Օժանդակութեան» համար մեր հրատարակած կանոնագրէր:

Բաժնորդագրինները կանխիկ վճարուած մեծ գումարութիւններ կընծայէ թերթի կանոնաւոր ընթացքին և յայտնի է որ Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ ամէն ազգեր սովորութիւն ունին իրենց ստացած լրագրի բաժնորդագրինը կանխիկ զրկելու. անոր համար իրենց լրագրիններ ալ կընան կանոնաւոր ընթացք մ'ունենալ:

ՌՈՒՍԻԱԻ ՀԱՅ
ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԻ
ԳՐԱՌՈՒՄԸ

Մեր ընթերցողները յայտնի է թէ ուսու կառավարութիւնը մեր վարժարաններ իրենց կալուածներով մէկտեղ գրաւելէ յետոյ, հիմա ալ ինչպիսի խստութեամբ ձեռնարկած է մեր եկեղեցագրական բոլոր կալուածներ ու գոյքեր գրաւել, մեր եկեղեցականները թողնելով ինք վճարելու (որպէսզի բոլորովին իրմէ կախում ունենան) և մեր եկեղեցական ու հոգևոր պէտքերի ծախքերն ինք կատարելու յաւակնութեամբ: Ռուս կառավարութիւնն ատով Հայերը նախ ուստա դաւան գարձունելու և ապա բոլորովին ուստացունելու նախաքային է որ կատեն: Չնայելով որ, ինքզինքնին դիւանագէտ կարծող թեթեամիտների յայտարարութիւններն հակառակ, անընդհատ մը կայ մեր Հայաստանեայց եկեղեցիի և յունական օրթոտոքս ե. կեղեցիին միջև, Ռուսն այդ չգիտնալ կը ձեւացունէ և մեր եկեղեցիի գործերին հետ այնպէս կը վարուի որպէս թէ ընաւ տարբերութիւն մը չլինէր երկուքին միջև. մինչդեռ, թողունք ուրիշները, սա էական տարբերութիւնը կայ որ Հայաստանեայց եկեղեցիի կազմակերպութիւնը ժողովրդագրական է, իսկ յունագրական օրթոտոքս եկեղեցիի վարչութիւնը՝ միապետական: Մեր մէջ յետին գիւղի ե. ընցեն սկսեալ մինչև կաթողիկոսը ժողովրդէն կընտրուին և ժողովրդի տուրքերով ու նուէրներով կապուին. մինչդեռ ուսական եկեղեցիին մէջ առաջնորդները կընտրուին հոգևոր իշխանութենէն որի գլուխը կը գտնուի Յարը և եկեղեցականներն իբրև կառավարական պաշտօնեայններ թոշակ կը ստանան:

Մէկ այս նկատումն ալ բաւական է ցոյց տալու այդ երկու եկեղեցիների միջև եղած տարբերութիւնը և ուսու կառավարութեան ցոյց տուած այս անխտրական նոր հոգածութենէն մեր Հայ ազգութեան համար ծագելիք վտանգը. ուստի դիւրահասկնալի է որ Ռուսիա գտնուող մեր ազգակիցներ սաստիկ յուզուած, իրենց ազգային և եկեղեցական իրաւունքների բռնաբարման դէմ կը բողոքեն այժմ մեռ:

նիւն աչք առնելով և հայ ժողովրդին ու ուսու զօրքերին միջև այնպիսի ցաւալի ընդհարումներ տեղի կունենան որոնց մի քանին պատմուած են Արմէնիայի նախորդ և այս թիւերին մէջ:

Նախորդ թուով հրատարակուած թղթակցութեան մէջ վեհ. կաթողիկոսի ակնարկած ժողովրդական ցոյցերն ալ որոնք Հ. Տ. յուլիս 29ին Ալեքսանդրապոլի մէջ և օգոստ. 3ին Էջմիածնի մէջ կատարուած են, վերջին տեղեկութիւններն նայելով, հայ ժողովրդի սաստիկ վշտահարութիւնը ցոյց տուող մեծ և ուշագրաւ բաներ եղած են: Ալեքսանդրապոլի Հայեր իրենց ցոյցի օր բոլոր խանութներ փակել և բոլոր տուններն ալ սեղանով պատել են, յայտարարելու համար ուսու կառավարութեան թէ յուլիս 12ի ուրազին պատճառով Հայ ազգը մուգի մէջ մտած է: Երեսնցիներն օգոստ. 3/16ի կիրակի օր, պատարաւ գէն յետոյ, Առաջնորդ Սրբազանին ստիպելով իրենց առջև ձգած, ահագին բազմութեամբ պնայած են Երեսնէն մինչև Էջմիածին վեհ. կաթողիկոսին ներկայացունելու իրենց բողոք նոր ուղարկելու դէմ: Ճանապարհին վրայ ոստիկաններ ու իրենց օգնութեան հասած խաղախ զորքերի գունդեր ուզեր են ազգիկել, ընդհարումներ եղեր են. բայց ժողովուրդը մահն աչք առած և այդ մի քանի ժամի ճանապարհը կտրելով հասեր է Էջմիածին ուր կաթողիկոսը պատշաճ բնիկով քարոզ խօսեր և հազու հանգարտեցուցեր է ժողովուրդը, յայտարարելով որ Հայրիկ չպիտի ընդունի մեր եկեղեցիի վրայ եղած ճնշումը և թագաւոր-կայսրին պիտի ներկայացունէ հայ ժողովրդի խնդիրը: Ժողովուրդը «կեցցէ՛ Հայրիկ, կեցցէ՛ մեր կաթողիկոս» պոռալով ցրուուած են:

Կը լսենք թէ ներքին գործերի նախարարութեան կողմէն սպառնալիքներ եղած են կաթողիկոսին, յայտարարելով թէ Էջմիածնի կալուածներ պիտի գրաւուին կամայ ակամայ, այդ որոշուած է, բայց ինք ալ պիտի պատմուի իր ընդդիմութեան համար: Հայրիկ ալ պատասխանել է եղեր թէ «Ես իմ յօժար կամքովս չեմ թողուր որ եկեղեցիին ազատութիւնը լուծի տակ դրուի. ըրէ՛ք ինձի ինչ որ կուզէք. սուր քո և պարանոց մեր. ահա

կամք առաջի քո:» Ստացուած թղթակցութիւնները կարգադատ տեսն մարդ ինքզինք մտքով փոխադրուած կը գտնէ վարդանանց օրերը, կը յիշէ այն ժամանակի ժողովուրդը և Յովնէփ կաթողիկոսը ...

Պէտք է յիշենք նաև որ վեհ. կաթողիկոսն Էջմիածնի վանահայր մը չէ, այլ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ կաթողիկոս է, աշխարհի չորս կողմը ցիրեցան սփռուած բոլոր Հայերի ներկայացուցիչների քուէով բարձրացած է Էջմիածնի աթոռին վրայ և հետեւ. պէս ինք բոլոր Հայերին կը վերաբերի և բոլոր Լուսաւորչական Հայեր իր հօտ կը կազմեն: Մեր Ռուսիացի հայ եղբայրներ մեր ազգային-եկեղեցական իրաւունքներ պաշտպանելու համար արիւն կը թափեն հոն, մահ, բանտ, աքսոր, ամէն բան աչք առած կը բողոքեն, մենք, արտասահմանի ազատ երկիրներ գտնուող Հայերս, պէտք է բոլորովին անտարբեր կենանք, ամօթ և նախատինք չլինի՝ մեզ այդ. Հայաստանեայց եկեղեցին Ռուսիացի Հայերինը չէ մինակ, մենք ալ Հայ ենք և մինեոյն եկեղեցիի գաւակ, 16 դարերէ ի վեր մերն է եղած ու մերն է Էջմիածնի աթոռը, որի ինքնավարութեան իրաւունքը յարգած են նոյն իսկ մոլեռանդ ու յափշտակիչ մահճատական իշխանութիւններն ալ:

Քաջայայտ ենք որ Ռուսիայի պէս քաղաքակրթուած և քրիստոնեայ տէրութիւն մը, որին այնչափ հաւատարիմ ծառայութիւններ մատուցեր են Հայերը գրէթէ 2 դարէ ի վեր, չարհամարհն ամբողջ աշխարհի հայերի ազալանքի ձայնը երբ իրեն դիմեն, և չիղջանի ճշնել մեր եկեղեցիի ազատութիւնը: Ուստի ամէն տեղի Հայերն ալ — լաւագոյն կը լինի որ իրենց պաշտօնական մարմիններ ըստ տանձենն այդ գործ — պէտք է որ ազերսագիրներով գիմեն Նորին Մեծութեան համայն Ռուսիայի թագաւոր-կայսրին, խնդրելով որ Հայ եկեղեցիի կալուածների մասին նախարարական խորհրդի տուած որոշումը չը գործադրուի, ի նորհա իր սիրելի Հայ ազգին: Ազերսագիրներէ ամէն մէկն իր տեղի ուսական դեպպանի միջոցով կըղրկուի կայսրին պաշտօնապէս, եթէ ուղղակի կայսրին հասցունելու ուրիշ միջոց չտեսնուիր, և անոր մէկ պատ.

ճէնը կը զըզկուի ի վիճակին վեհ. կա-
թողիկոսին և մէկ պատճէնն ալ կը
հրատարակուի տեղական լեզուով եւ-
րոպական լրագիրներին մէջ: Այս
խնդրի համար, մեր կարծիքով, հարկ
չկայ եւրոպական այլ տէրութիւններ
գիտութեան ընկեր. բաւական է միայն
Ռուսիոյ կայսրին գիտել և քաջայայտ
ենք որ նա պիտի լսէ Վաթիկէի հայ ազ-
գի և անոր կաթողիկոսի խնդիրքը
ձայնը:

Թո՛ղ շարժին ուրեմն Ֆրանսայի,
Անգլիոյ, Ամերիկայի, Հնդկաստանի,
Պարսկաստանի և այլ տեղերի Հա-
յերն ալ, օրինակ առնելով գէթ Ռու-
սիոյ և Թիւրքիոյ Հայերէն, որոնք
չնայելով իրենց սաստիկ ճնշուած
գիրքին, համարձակած են բողոքի
ձայն բարձրացունել այս խնդրի հա-
մար:

Մ. Փ.

ՌՈՒՍԻԱԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ԿԱԼՈՒՄԱՆ ԵՐԻ ՔՐԱՍԻՄԱՆ ԴԵՄ ՅՈՅՅԵՐ

Թիֆլիսէն սեպտ. 16ին հեռագրած
են Բարիզի լրագիրներին.

«Երէկ սկսաւ Հայ եկեղեցիի կալ-
ուածներին Տէրութեան յանձնուիլը:

«Ամսիս 12ին պատահած խռովու-
թիւններն վրայ հետեւալ մանրամաս
տեղեկութիւններն ստացուած են:
Այդ խռովութիւններ սկսած են հո-
գեհանգստի պատարագէն յետոյ, որ
Երզնէի թաղի խռովութիւններ մի-
ջոյն սպաննուած 6 Հայերին համար
հայ քահանայները կատարեցին Թիֆ-
լիսի Մայր. եկեղեցիին մէջ, 2000ի
չափ ժողովրդի ներկայութեամբ:
Ֆէրէրագօֆ (?) քահանայն եկեղեցիի
կալուածները գրաւման նկատմամբ
բաւազրանք կարգաց. յետոյ յեղա-
փոխական յայտարարութիւններ ցըր-
ուեց (1):

«Ասոր վրայ բազմութիւնը աղմուկ
հանեց և 400ի չափ լէվոլըրի գըն-
դակներ պարպուեցան: Ոստիկանու-
թիւնն այդ ժամանակ հրացան պար-
պեց օդին մէջ, Այսու ամենայնիւ մի-
քանի անձեր վիրաւորուեցան. դոր-
ժաւոր մը նոյն իսկ մահացու կերպով
վիրաւորուած է:

«Ոստիկանութիւնը շարժման պա-
րագլուխներէն էր ձերբակալեց որոնց
մէջ և վերոյիշեալ քահանայն:»

Բազուէն սեպտ. 15ին հեռագրած
են Պէրլինի լրագիրներին.

«Հայ եկեղեցիի կալուածներին Տէ-
րութեան յանձնուելուն առթով խռո-
վութիւններ ծագեցան Բազուի մէջ:
Այդ խռովութիւններ զսպելու համար
զօրքերը միջամտեցին և կրակ ըրին
Հայերին վրայ որոնք քարերով և

(1) Դիտել կուտանք որ այս հեռագիր-
ներ ռուսական գործակալութեան մը կը
զրկուին և իրենց ճշգրտութիւն չափ երաշ-
խաւորեալ չէ: Հայ քահանայի մը համար
նշանակուած նոյն իսկ Ֆիւրադօֆ ա-
նունը ցոյց կուտայ թէ հայկական գոր-
ծերի մասին որքան ենթակայ են սխալ-
ուելու, եթէ նոյն իսկ նպատակաւոր
գիտութեան չունենան հեռագիրների
խմբագրութեան մէջ:

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

լէվոլըրներով զինուած հաւաքուե-
րէն իրենց Մայր. եկեղեցիի մօտ գըտ-
նուող գերեզմանատան մէջ և շրջակայ
փողոցները: Ցուցարարներէն 20 հոգի
վիրաւորուած են որոնցմէ 3ը մեռան:
Նաւաստի մը սպաննուած է:»

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Մեր կամքէ անկախ պատճառնե-
րով, որոնց մանրամասնութեան մըտ-
նել այստեղ աւելորդ կը համարինք,
Արմէնիայի վերջին թիւերը շատ ու-
շացան հրատարակուելու:

ԺԸ շրջանէն մինչև այժմ տակաւին
23 թիւ տուած ենք. այս շրջան ամ-
բողջացունելու համար մնացած 20
թիւերն ալ հետզհետէ պիտի տանք
մեր բաժնորդներին, այնուհետև ԺԹ
շրջանը մտնել կարենալու համար:
Այս կերպով մեր բաժնորդներ կոր-
սնցուցած չպիտի լինին իրենց ստա-
նալիք թերթերի թուական իրաւուն-
քը. միայն մենք մեր ժամանակ ան-
ցուցած պիտի լինին կորստով: Այսու
ամենայնիւ, հին լուրեր չտալու հա-
մար, թերթին ճակատը պիտի դնենք
ամէն մէկ թուի հրատարակուած օրը,
անոր ներքեւ ալ իմացունելով թէ
բաժնորդագիրն արդէն վճարած բաժ-
նորդները նոյն թիւն ստանալով ի-
րենց բաժնորդագիրն ստացադրին մէջ
նշանակուած հաշուին համեմատ ո՛ր
ամսի թիւերի փոխարէնը ստացած
կը լինին. առով կը հասկնան նաև ի-
րենց բաժնորդագրութեան հաշիւը:

Կը խնդրուի մեր այն բաժնորդներէ
որոնք տակաւին չեն զրկած ներկայ
ԺԸ շրջանի իրենց բաժնորդագիրն,
փութալ անյապաղ հասցունել մեզ
այս միջոցին, որով իրենք ալ իրենց
կողմէ գէթ փոքրիկ զիւրութիւն մը
ընծայած կը լինին լրագրի կանոնաւոր
ընթացքին:

ՀԱՅ ԱՐԾԱԽԱՄԻԻ ՄԸ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻԼ ՌՈՒՍԵԻԹԻՐԻԲ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԼՈՒՆ ՎՐԱՑ

Թիֆլիսէն կը հեռագրեն սեպտ. 15ին.
«Հայ արչաւարտութեան մը, որի գլու-
խը կը գտնուի գերմանական Շոլդ-
կարդ քաղաքի Բազմարուեստեան
վարժարանի նախկին աշակերտներէն
Արարման անուն մէկը, Բաթում
քաղաքին և ռուսութիւրքական սահ-
մանագլխին միջև կիրճի մը մէջ ձեր-
բակուեցաւ: Խուժըր կազմուած է
50ի չափ մարդերէ որոնք լաւ զին-
ուած են վերջին ձեր հրացաններով և
իրենց հետունէին Տաւրիս 15 լիպրա-
(մէկ լիպրան գրէթէ կէս քիլօ է) տի-
նամիդ:

Կը կարծուի թէ այդ խմբի նպա-
տակն էր ապստամբութիւն մը յառաջ
բերել Թիւրքիոյ Հայերին մէջ և
Քիւրտերը դէպի ռուսական հողը
քաշել տանելով, հայկական խնդիրը
արթնցունել ռուսութիւրք սահմանա-
դիրին վրայ:»

ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԱՅԻՆԵՐԻՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՄԻԹԻՆԿ ՄԸ ԲԱՐԻԶԻ ՄԵՋ

Բարիզէն կը հաղորդեն թէ Ֆրան-
սացիների հայաստանական մասնաժողո-
վը հոկտ. 25ին Բարիզի մէջ գումա-
րում մը ընկելու հրաւիրած է Ֆրան-
սացի և անգլիացի հայաստանները: Այդ
գումարման նպատակն է Մակեդո-
նիայի և Հայաստանի մէջ այժմեան տի-
րող տագնապին շատ շուտ և կարելի
եղածին չափ լաւագոյն կերպով լու-
ծում մը տալու միջոցները խորհել:
Անգլեամերիկեան ընկերութիւնը մաս-
նակցելու համար իր հաւանութիւն
տուած է արդէն:

ՀԱՅՈՒՍԱՆՈՂ ՆԵՐՅԵՐՈՊԱԿԵԹԱՄԵՐԻԿԱ

Ուրախութեամբ կարձանագրենք
հետեւեալների մասին մեր ստացած
տեղեկութիւնները, տեղական Ֆրան-
սերէն և այլ լրագիրներէ քաղելով:

Տ. Լիմասսան, Կ.պօլսեցի, շրջանա-
ւարտ ելած է վալապրի (Պուլ տի-
ոսն նահանգին մէջ) հողագործու-
թեան և այգեգործութեան գործնա-
կան վարժարանէն: Իր արժանիքով
Տրդ աշակերտն եղած է 17 շրջանա-
ւարտների մէջ: Հայ կաթողիկոսների
Գեր. Պատրիարքն իրաւունք ստա-
ցած է Ֆրանսական կառավարութե-
նէն 2 ձերբավարժ Հայ աշակերտ միջո-
ունենալու այդ վարժարանի մէջ:

Տիար Միքայէլ Նաթանեան վա-
նեցի, որ առկէ 2 տարի առաջ Թոմ.
պլէնի (Մէթր. Է. Մօզէլ նահանգին
մէջ) հողագործական վարժարանի
ընթացքը մեծ յաջողութեամբ աւար-
տած և մէտայիլ արժանանալով ելած
էր, 2 տարիէ ի վեր ալ Նանսիի Հո-
ղագործական բարձրագոյն Հաստա-
տութեան (Institut Agricole) մէջ կու-
սանէր ուրկէ ալ այս տարի շրջանա-
ւարտ ելած է, Ա թիւ վկայագիրն
(diplôme) ստանալով: Տ. Միք. Նա-
թանեան առաջին Հայն է որ շրջանա-
ւարտ կենէ Նանսիի հողագործական
բարձրագոյն Հաստատութենէն:

Եզրիպտական վանեցի Հայերէն
Տիար Միքայէլ Սոսոյեան յուլիս ամսին
մէջ Է. քաղով, այնտեղի իրաւագի-
տական ֆագիւլթէին առկէ մեծ յա-
ջողութեամբ անցուցած է իր քննու-
թիւններ իրաւագիտութեան ուսման
Բ տարեշրջանի Ա և Բ մասերին վրայ
և վերադարձած է Գահիրէ ուր համ-
բաւաւոր փաստաբանի մը գրասենե-
կին մէջ կաշխատի գործնականապէս
ալ յառաջդիմել իր ընտրած մասնա-
գիտութեան մէջ:

Տիար Ասքանազ Մելքոնեան վա-
նեցի, որ Ամերիկայի Միացեալ Նա-
հանգների Պոստոն քաղաքի Ուրհա-
տագիտական Հաստատութեան (Ins-
titute of Technology) մէջ կուսանի,
իր առաջին տարեկան քննութեան
մէջ այնպիսի յաջողութիւն մը ցոյց
տուած է որ արժանացեր է 75 տա-
լէրի պարգէն (schalership) ինք ստա-
նալու, մրցելով Ամերիկացի իր աշա-

կերտակիցների հետ: Արհեստա-
տական այս հաստատութիւն իր
սակին մէջ Ամերիկայի ամենաբար-
րագոյնն և միանգամայն դժուար
գոյնն է: Ամերիկացի ուսանողներ
30% միշտ կը մագուին տարիէ տա-
րի: Այս հոանդուն Հայ երիտասարդ-
ներ հաւորելի է մասնաւորապէս
նոր համար ալ որ իր ներթափ-
պէտքեր հողացող պաշտպան մը չու-
միմիայն իր աշխատասիրութիւն
պէտք է յաղթէ ամէն դժուար
թիւններին: մէկ կողմէ կաշխատի
ուսման ծախքերն և իր ու իրենե-
նիւթական պէտքերը հոգալ և մի
կողմէ ալ կաշխատի իր ուսման
յառաջդիմել:

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԵՋ

ԱԶԱՏ ԲԵՄ անունով գրական
ազգային և քաղաքական շարաթ-
թերթ մը սկսած է հրատարակու-
ել Եզրիպտոսի Ալեքսանդրիա քաղաքի
մէջ, ապրիլ 18էն ի վեր: Թերթը
խմբագրապետն է Տիար Երզնէ
Օտեան որ արդէն ծանօթ անձնա-
րութիւն մ'է հայ լրագրութեան տ-
պարէզին մէջ: Իրեն կաշխատակից
տեղացիներէն լաւ գործներ: «Ազա-
տեան»-ը տեղական խնդիրներով զբա-
ղուելէ աւելի՝ ամէն տեղի Հայերէն
կարդացուելու համար հետաքրքր-
շարժ գրութիւններ հրատարակու-
ծրագիրն ունի: Եզրիպտոսէն դուր-
գտնուողներին համար տարեկան բաժ-
նորդագիրն է 12 ֆր. և ճամբայն
ֆր.: Հասցէն՝

Yervant Odian
Rédacteur du Journal «Azad Pém»
(Egypte) ALEXANDRIE

ՀԱՅԱԹԵՐԹ անուն եւորեալ նոր
թերթ մ'ալ ապրիլ 18էն ի վեր
սկսաւ հրատարակուիլ Պուլկարի
վառնա քաղաքին մէջ, խմբագրու-
թեամբ տիարներ Տ. Ճգնաւորեան
և Տ. Լիմասսանի, որոնց երկուքն ալ
Պուլկարիաի Հայերին մէջ ամէնէն լա-
գորդներէն են: «Հայաթերթ» կը յա-
տարարէ թէ «բացարձակապէս ան-
կախ» քաղաքական-ազգային թերթ
մ'է ինք և անձնական հակառակու-
թեան վերաբերութիւն ունեցող ոե-
լնդհարումէ բացարձակապէս հեռ-
պիտի մնայ:

Ինչպէս կերելի, «Հայաթերթ»
բաւական համակրութիւն գտեր
կրցիր է տարածուիլ Պուլկարիայ
մէջ, այնպէս որ երկօրեայի վերած-
ուել է այժմ, վառնաէն Ռուսոյ
փոխադրուելով ուր կը հրատարակուի
գլ., եւ և չք. օրերը: Գինն է, Պուլկա-
րիաէն դուրս գտնուողներին համար
տարեկան 14 ֆր. և վեցամսեայ 7 ֆր.

Հասցէն՝
Journal «Hayatert»
(Bulgarie) ROUSTCHOUK

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ անուն
շարաթթերթ մը սկսած է հրատա-
րակուիլ Ամերիկայի Միացեալ Նա-
հանգների Պոստոն քաղաքին մէջ
մայիսի 9էն ի վեր: Յայտնի է որ Հըն-

Հակեան կուսակցութեան երկու հա-
ռաձններին վերջերս միացումէն յե-
տոյ երկրորդ պառակտումը սաստիկ
ընդհարումներ յառաջ բերաւ իրենց
մէջ. հին «Հնչակ»ին հաւատարիմ
ներկայացող կողմն ինքզինք պաշտ-
պանելու համար հարկ համարեր է
իրեն յատուկ օրդան մը, «Երիտասարդ
Հայաստան»ը, հիմնել Պոսթոնի մէջ,
քանի որ նոր Հնչակեաններն իրենց
բերան ունին հոն «Չայն Հայրենեաց»ը:
«Երիտասարդ Հայաստան»ի խմբա-
գիրն է Տիար Ս. Սապահգիւլեան որ
իր ուսում առած է Կովկասի և վեր-
ջերն ալ Բարիզի մէջ: «Երիտասարդ
Հայաստան»ի տարեկան բաժնորդա-
գիրն է 8, վեցամսեայն 5 ֆր.:

Հասցէն՝

«Eritassard Hayasdan»
63, Harrison Ave. Room 3
BOSTON (Mass.)
(Etats-Unis d'Amérique)
Դրամագրկել A. Vartanian անունով:

ԱՌՈՍՄԱԲԵՐ

Գրական Հաւաքում

Հայաստանեայց քրիստոնէական
լուսաւորութեան և Ս. Էջմիածնի մայր
տաճարի հիմնարկութեան Հազարվեց-
հարիւրամեակի յիշատակին՝ կիպրոսի
Ազգային կրթարան-Որբանոցի տպա-
րանէն պիտի հրատարակուի Լուսա-
քեր տխրոցով մի հատոր, հաւաքա-
ծոյ ազգային, եկեղեցական, պատմա-
կան, բարոյական և բանասիրական ու-
սումնասիրութեանց:

Մեր ձեռնհաս գրողները շնորհա-
պարտ կը թողուն զմեզ եթէ հաճին
աշխատակցել այս հրատարակութեան:

Գործը լոյս կը տեսնէ ներկայ տար-
ւոյս ընթացքին մէջ:

Նիւթական հասոյթը կը պատկանի
Հաստատութեան:

Խմբագրութիւն

ԼՈՒՍԱՒԵՐ Հաւաքում

8/21 Յունիս 1903

Տօն կաթուղիէ եկեղեցւոյ Ս. Էջմիածնի

ՆԻՍՍԻԱ (Կիպրոս)

Հասցէ՝ Rédaction «Loussaper»

(Chypre)

NICOSIA

Մշակելի Նիւթեր

Թարգիւի աշխատակիցներու ուշա-
գրութեան կը ներկայացնենք հե-
տեան նիւթերը, որոնք աւելի որոշ
կը յայտնեն «Լուսաբեր»ի ծրագիրը:
Փափաքելէ որ ասոնց նման խըն-
դիրներ նախընտրուէին:

1. Բրիտանիկութեան ազդեցութիւն-
նը արդի քաղաքակրթութեան վրայ:

2. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի կեանքը
և գործունէութիւնը:

3. Հայոց մէջ քրիստոնէութեան
ծաւալումը դիւրացնող քաղաքական,
ընկերական և այլ պատճառները:

4. Հայ եկեղեցւոյ դաւանական և
վարչական տարբերութիւնը յոյն և
լատին եկեղեցիներէն:

5. Հայոց եկեղեցական ժողովներու
ամենէն նշանաւորները:

6. Հայոց եկեղեցւոյ պատմութեան
մէջ ամենէն մեծ դէմքերը և ամենէն
կարեւոր թուականները:

7. Մեր կրօնական գրականութեան
ամենէն հին արտադրութիւնները:

8. Եկեղեցական նուիրագետու-
թեան բարոյական իշխանութիւնը զօ-
րացնելու պայմանները:

9. Հայ ժողովրդի վրայ իր եկեղեց-
ւոյ հոգեկան և բարոյական ներգոր-
ծութիւնը պէտք եղածին պէս զգալի
և օգտակար ընել տալու միջոցները:

10. Քննութիւն մը մեր ազգային
բարոյականին վրայ: (Մեր մէջ հա-
ւատարմութեան, պարտաճանաչու-
թեան, աշխատասիրութեան, խնայո-
ղութեան և այլատիրութեան չափը.—
Հաւաքական գործունէութեանց մէջ
համերաշխութիւնը և «Ե»-ը: Բարե-
գործութեան դէմ՝ երախտագիտու-
թեան համեմատութիւնը.— Ազգային
վարչական շրջանակաց մէջ կարգա-
պահութեան ոյժը և պետերու և սոս-
րակարգեալներու յարաբերութիւնը.

— Մեր հանրային գործերու մէջ
արժանիքի վարձատրութիւնը և յան-
ցանքի պատիժը.— Ընտանեկան
կեանքի մաքրութեան աստիճանը.—
Խովիքի, թղթախաղի և ընդհանրա-
պէս զուարճասիրութեանց ստացած
ծաւալը, եւ այլն):

11. Մեր նոր սերնդին ստացած
դաստիարակութեան տեսակը: Նկա-
րագրի կազմութեան մասին Ուսու-
ցիչներու կատարած գերինքնութիւնը:

12. Արդի հայ մամուլին ազդեցու-
թիւնը մտաւորական և բարոյական
մշակութեան տեսակէտով:

13. Ներկայ 1600ամեակի յիշատա-
կին Գրիգոր Լուսաւորչի անունով մի
ազգային բարեգործական ընկերու-
թիւն և մի «Գանձանակ» հիմնելու
հնարաւորութիւնը:

ՆՈՒՐԱՍՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՄԱՆԵՐԱՒԵՐ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարա-
կենք Արմէնիայի տարածման դիւրու-
թիւն մը տալու նպատակով մեզ հա-
սած հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Շիրակոյն Արմէնիայի գաղափա-
րակիցներէ 189 ֆր. (37 տր.): Թիւր-
քիսէն Հայ զինուորական մը 100 ֆր.:
Տորչէպրէն (Մէսս.) Գ. Բի միջոցով
զրկուած 20 ֆր. որ գոյացած է ան-
մահ Աւետիսեանի պատկերներէ վա-
ճառումէն: Գառզ Բիդաւէն Մշեցի
Մարտիրոս 10 և Թ. Փ. 4 ֆր.: Մար-
սէյլէն անցորդ Գր. 10 և վազգէն 5
ֆր.: Բիւնաւգէն Սարգսեան Եղբ. 6
ֆր. և 50 սնդմ.: Պրայքընէն (Ինզը)-
Կ. Բ. 5 ֆր.: Լուրէնս Մարքոնգէն
Թ. Ա. 5 և Սան Բաշոյէն Գ. Հ. 5 ֆր.:

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն

Օսմանեան ընդհ. հիւպատոս Արիս-
գիտ կաէգանաքի էֆէնտին, սեպտ-
1ի երեքշաբթի օր որ սուլթան Հա-
միտի գահակալութեան տարեգործին
սովով հանդէս կատարելու հրաւեր
ուղղած էր, յանկարծամահ եղաւ և
իր յուղարկաւորութեան հանգէսը
կատարուեցաւ նոյն օր: Հանգուցեալը
յունազգի լինելով, թաղման արարո-
ղութիւնը կատարուեցաւ յունական
եկեղեցիին մէջ. բայց մարմինը պա-
հեստի դրուեցաւ մասնաւոր տեղ մը

որ փոխադրուի Կ.պօլիս:

— Հիւպատոսներէն ոմանք իրենց
կառավարութիւններէ հաղորդած ի-
նելով թէ տարափոխիկ հիւանդու-
թիւն կայ Մարսէյի մէջ, սկսած են
մի քանի երկիրներ քարանձիւի
հնթարկել Մարսէյէն գնացողները:
Այդ լուր բոլորովին սխալ լինելով,
նահանգային ընդհանուր ժողովը որո-
շեց խնդրել արտաքին գործերի նա-
խարարէն որ հարկ եղած դիմումներն
ընէ այդ անտեղի արգելքի առջին առ-
նելու համար:

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա Ի

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺԱՂՈՎԻ

ՄԱՐՏ 11-ի ՆԻՍՏԸ

Տ. Տէրաւի յայտարարութիւնը

(Շաբ. 22րդ քուկն)

Տ. Տէրաւի խօսելով փոխադարձ գէ-
նդակցութեան վրայ, կը յայտարարէ թէ
ատոր կուսակիցներ զարգացողութեան
զգացումները կընդունին. բայց ինք մարդ-
կութենէն առաջ Ֆրանսիայի վրայ կը մը-
տածէ (Մաքսիմալիստներ) որ մարդ-
կութեան ամէնէն սիրելի մասն է իրեն
համար (Շատ լաւ): Պարտաւորութիւն
կը զգայ ըսելու որ չգիտեր թէ երբեք
կարելի պիտի լինէ՞ գէնդակցութիւնը:
Թէ ժողովուրդները պիտի հաճին ալ ի-
րենց առանձին գոյութեան երախտա-
րութիւնները չունենալու: (Չափազանց
շարժումներ): Բայց շատ լաւ գիտէ
թէ ի՞նչ զօրաւոր նեցուկ մը կընծայէ
զօրաբանակ մը որ հետզհետէ աւելի ու-
ժով կը դառնայ (Շատ լաւ): Շատ լաւ
գիտէ թէ Ֆրանսիայի չվերաբերի գէնդակ-
ցութեան մէջ նախաձեռնութիւն ու-
նենալը, Ֆրանսիայի կողմէն այդպիսի բան
մը յանձն առնող ևս չպիտի լինի:
(Մաքսիմալիստներ): Բայց ազգային
պահպանութեան այդ անխուսափելի
քաղաքականութիւնը չպարտաւորուե-
ր Ֆրանսիայի որ նախաձեռնութիւններէ յետ
կենայ: Չիս միջադրող եղաւ թէ հինգ
տարիէ ի վեր քաղքենի (bourgeoise) քա-
ղաքականութեան մը կը հետեւի (Չա-
փազանց շարժումներ): Կը սպասէ որ Տ.
Պէնուա յայտնէր թէ իմ կատարած ո՞ր
գործերն կը յատկացուէր այդ ածա-
կանը:

Տ. Պէնուա. — Ես ձեզ հարցուցի թէ
այդ դպրոցին կը պատկանէի:

Տ. Տէրաւի կը պատասխանէ թէ իր ո՞ր
գործին կուզէր ակնարկել Տ. Պէնուա:
Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ և
Սպանիայի միջև իր կատարած գերիւն,
առական դաշնակցութեան ցոյց տուած
հաւատարմութեամբ, Չինաստանի հետ
ունեցած վարմունքին: Տ. Պէնուա չէ
գիտար թէ հինգ տարիէ ի վեր Ամերի-
կէի քարտէզին վրայ մասնաւորապէս
տարածուած է Ֆրանսիական գոյնը և
այդ ալ գիւտանալիտական գործունէու-
թեամբ եղաւ որ կրցաւ իրար հետ կա-
պել մեր ափրիկեան բոլոր ստացուած
ները: Անէ կառավարութիւն կրնայ ան-
վախ կերպով պարծենալ իր կատարած
այդպիսի գործերի վրայ:

Տ. Տէրաւի պատասխանելով Տ. ալ
Երեսնունին, ցաւակցութիւն կը յայտնէ
Հայաստանի և Սակեղոնի կրած տա-
ռապանքներէն համար և կը յայտարարէ
որ այդ մասին ալ Ֆրանսիայ իր աւանդա-
կան պարտաւորութիւններէ մէջ պակա-
սութիւն մը չէ ունեցած բնաւ: Հայաս-
տանի մէջ իր գիւտանալիտական գործա-
կատարներէ թիւն աւելցուցած է լաւա-
գոյն հսկողութիւն մ'ընելու համար ո-
րով կանգամաւորուին գէշ գիտաւորու:

Թիւնները: (Չափազանց շարժումներ):

Ինչ որ Հայաստանի համար ըրինք,
Սակեղոնի համար ալ ըրած ենք և
դեռ երէկ չէ որ սկսած ենք ջանքեր
ընել բարենորոգումներ զարգացու-
թեան պարտաւորուեցու համար թիւն-
քիւն: Չլուսաւորութիւնն այս է որ Մա-
կեղոնի մէջ ժողովրդին միտքը վերջին
ծայր գրգռուած վիճակի մը մէջ է: Ան-
շուշտ պէտք է նկատի առնել այդ ժո-
ղովուրդներէ ցանկութիւնները և ցաւալի
է հաստատել որ թիւնքի միջև այժմ
այնպիսի բան մ'ըրած չէ բնաւ որ այդ
ցանկութիւններ շահագործել ուզողներ
ծրագիրներ ի դերս ելնեն: Իրաւ է որ
Ի. Դուռ քննիչ յանձնաժողով մը ըրած
էր. բայց այդ յանձնաժողով արգելք մը
չէր լինել թիւնք պաշտօնատարներ
կատարած հարստահարութիւններին և
չափազանց խտրութիւններին: Տ. Տէրա-
ւի ցոյց կուտայ թէ ի՞նչ ուղղակի վիճակի
մը մէջ կը գտնուին այդ ժողովուրդներ
որոնց կը ճնշեն ու կը կոտորեն՝ գիրենք
պաշտպանելու պաշտօնն ունեցողները:
Դիւրահասկնալի է ասոնց յուսահատու-
թեան մղուիլը: Տէրութիւններն անհան-
գիստ եղան այդ վիճակը տեսնելով և
այդ ցաւին դարման մը տանելու ուզողն-
րին մէջ Ֆրանսիայի ամէնէն յետին չէ
եղած:

Սուտիւրի և Ռուսիա բարենորոգում-
ներ ծրագրի մը պատրաստեցին որին
մենք ալ մեր հաւանութիւն տուինք:
Ներկու գլխաւոր բարենորոգումներն են
գանձային վիճակի կարգադրութիւնը և
զինեալ ոստիկանութեան վերակազմու-
թիւնը: Ասոնց գործադրութիւնն ապա-
հովելու համար կատարելապէս անկախ
կառավարիչ մը պէտք է, Եւրոպայի վե-
րահսկողութեան (contrôle) տակ դրուած:
Այդ բարենորոգումներէ գործադրուին
անհրաժեշտ է: Բոլոր տէրութիւններն
իրենց հաւանութիւն տուած են այդ
ծրագրի որը թիւնքի անմիջապէս ըն-
դունեց: (Չափազանց շարժումներ):

Պէտք է յուսալ թէ Բ. Դուռը նոյնքան
անկեղծութեամբ պիտի գործադրէ այդ
բարենորոգումներ որքան փութաշնու-
թեամբ ընդունեց (Միջադէմ): ասոնց
գործադրութեան ինք կը շահի ամենէն
առաջ:

Բայց պէտք է անտես ընել որ այդ
խնդրի մէջ լուրջ կէտ մը կայ որ Ֆրան-
սիայի ուղղութիւնն իրեն վրայ կը հրա-
ւերէ: Ֆրանսիա պարտաւոր է շարունա-
կել այն քաղաքականութիւն որ երկար
տարիներէ ի վեր ընդունած է եւրոպա-
կան հաւասարակշռութիւնն ապահովելու
համար: Այդ իմաստուն քաղաքականու-
թեամբ է որ կրցանք Ռուսիայի հետ դաշ-
նակցութիւն մը կազմել:

Տ. Տէրաւի խօսելով Խաղախի մօտե-
նալու մասին ըսաւ թէ այդ համաձայ-
նութիւն կատարուած է երկու ազգերին
ալ գոհունակութիւն պատճառելով, յո-
ռանտներէ ըսածներէն հակառակ: Այդ
համաձայնութեան հետեւեալները պիտի
գնահատուին յետոյ: Պիտի տեսնուի որ
միևնոյն շահեր, որոնց համար զանոնք
իրարմէ բաժնել ուզած էին, այժմ կը
նպաստեն իրար մօտեցունելու զանոնք
և արարադիւրելու իրենց համաձայնու-
թիւնը:

Տ. Տէրաւի կը յարէ. Պէտք է յարա-
տեւենք այդ քաղաքականութեան մէջ
որ հիմնուած է մեր առաջնակարգ շա-
հերի վրայ: Դուք որ միշտ պաշտպանած
էք այդ քաղաքականութիւն, անշուշտ
չպիտի ուզէք ինքնուրուի զայն որ Եւրո-
պայի մէջ մեր գործութեան և մեծութեան
գործիքն է: (Մաքսիմալիստներ բազ-
մաթիւ նստարարներ վրայ):

(Շարունակելի)

ՄԱԿԵՂՈՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսօրվան կառավարութիւնը պատասխանելով պուլկար կառավարութեան վերջին ծանուցագրին, կրկնեմ է Ռուսիայի և Աւստրիայի տուած պատասխաններն որ եթէ Պուլկարիա թիւրքիայ հետ կռուի բռնուի, տէրութիւնները կ'աւելնէ ոչ մէկ աջակցութեան վրայ պէտք է իր յոյս դնէ:

— Պուլկար կառավարութիւնն որոշեց շարժուն վիճակի մէջ գտնել իր զօրաբանակ, թէև յայտարարած է թէ այդ շարժումս համազօրութիւնները պահպանելու նպատակով է որ յեղափոխական խումբեր Պուլկարիայէն Մակեդոնիա չ'անեն, բայց թիւրքիայի հետ պատերազմի բռնուելու պատրաստութիւն և նախաշնորհ մը կը համարուի այդ ընդհանրապէս:

— Կ.պոլսի անգլիական, ֆրանսական և իտալական դեսպանները ծանուցին Ռ.Դրան թէ Մակեդոնիայի մէջ թիւրքերի վարմունքը դժգոհութիւն պատճառած է իրենց կառավարութիւններէն յայտարարեցին թէ պէտք է դադրին կոտորածները:

— Անգլիացի վեց եպիսկոպոսներ նամակ մը հրատարակած են լրագրողներին մէջ որով կը դատապարտեն թիւրքերի գարշելի վարմունքը Մակեդոնիայի մէջ և անգլիական կառավարութեան պաշտպանութիւնը կը հրաւիրեն Մակեդոնացիներին վրայ:

Անգլիայի հանրային կարծիքը գրգռուած է, մանաւանդ ազատական կուսակցութեան շրջանակներէն մէջ, ինչպստ Մակեդոնացիներին:

— Ֆրանսական «Տրիբունալ» մարտանալը չ'ըլծ. առաւօտ թուրքներն մեկ նեցաւ գէպի թիւրքական չուրերը ուր կը գտնուին արդէն ուրիշ մարտանաւեր ալ: Իրենց պաշտօնն է ի հարկին պաշտպանել Ֆրանսացիները Մակեդոնիայի մէջ երբ թիւրք կառավարութիւնն անկարող գտնուի ան դորրութիւնը պահպանելու:

— Կ.պոլսի մէջ լուր կայ թէ հըռչակաւոր Պորիս Սարաֆոֆ մեռեր է կռուի մը մէջ: Անոր գլուխը կտրելով Մանասթըր տանող զօրքին մեծ պարգև մը շնորհեր է սուլթան Համիտ:

— Անգլիական 4 կամ 5 մարտանաւեր հրաման ստացեր են իրար հետ հաղորդակցութեան մէջ գտնուել, մանաւանդ Սալոնիկի պէս նաւահանգստի մը մօտակայները: Ֆրանսական մի քանի մարտանաւեր ալ նոյնպիսի հրահանգ ստացած լինելով, կը կարծուի որ երկու տէրութիւններն ալ համաձայնութեամբ պիտի գործեն ի հարկին:

— Ռ. Դրան երկուշաբթի օր (21 սեպտ.) պատասխանեմ է Պուլկարիայի ծանուցագրին, որ կառավարկէր միջազգային յանձնաժողով մը կազմել մակեդոնական խնդրի լուծման համար: Դրանը կը կարծէ որ ընդհանուր տեսուչ Հիլմի փաշայի պաշտօնը կը համապատասխանէ արդէն առաջարկուած յանձնաժողովի ընկերքին. և կաւելցունէ իր պատասխանի մէջ որ եթէ

պուլկար կառավարութիւնն անկարող է հանդարտութիւնը վերահաստատել, իսկ գերիշխան տէրութիւնը պատրաստ է միշտ իրեն օգնութեան հասնելու:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիայի նախորդ նախարարապետ և արտաքին գործերի նախարար լորտ Սալզպըրի օր ծնած էր 1830ին, մեռաւ օգոստ. 22ին:

— Անգլիայի Էտուարտ Է թագաւորը այցելեց Աւստրիայի մայրաքաղաքն ուր սիրալիր ընդունելութիւն մը գլուխ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրէն:

— Լուր կայ թէ Յունաստանի Եոր. կիոս թագաւորը պիտի այցելէ Պուլկարէն ուր 4 օր հիւր մնալով Ռուս. իրաւ կարող թագաւորին, անոր հետ պիտի խորհրդակցի պալատական խնդիրներին ներկայ վիճակին վրայ:

— Պետերբուրգէն կիմացունեն Լոնտոնի «Սթանտարտ» լրագրին թէ երբ Տ. տը Վիդգէի տեղ ելնամական նոր նախարարը նշանակուեցաւ, ռուս կառավարութիւնն անմիջապէս արմատական դրամատուններէն քաշեց առաւ հոն ունեցած պահեստի զբաւմն. ըր որոնք հարկեր միլիոն բուրլի կը հասնէին:

— Իտալիայի թագաւորը թագուհիին հետ մէկտեղ Բարիկ պիտի գայ հոկտ. 14ին և 4 օր հիւր պիտի լինի Հանրապետութեան նախագահ Տ. Լուպէին: Իտալիայի արտաքին գործերի նախարար Մորիս ծովակալն ալ իրեն հետ մէկտեղ պիտի գայ:

— Լուր կայ թէ Պարսկաստանի Շահն իր նախարարապետ պաշտօնանկ ըրեր և հեռաւոր տեղ մը քսուրներ է:

— Անգլիայի գաղթային հուշակաւոր նախարար Չամպէրլէն, ելնամական նախարար Րիչտ և Հնդկաստանի պետական նախարար Համիլթոն հրաժարական տուին, մաքսային տուրքերի ներկայ գրութեան մասին անհամաձայնութիւն ծագելով նախարարութեան մէջ: Տ. Չամպէրլէն ազատ փոխանակութեան գրութեան հակառակ կը ներկայանայ:

— Այսօրվան վիլհելմ կայսրն անցած ուրբաթ այցելութեան գնաց Վիէննա Ֆրանց Եոսէֆ կայսրին, «Իր վաղեմի բարեկամին ու դաշնակցին», ինչպէս անուանեց զայն ճաշկերոյթի միջոյն խօսած ճառին մէջ:

Անտարակոյս մակեդոնական խնդիրը գլխաւոր առարկայ եղած է այն խորհրդակցութեան որ այս առթիւ ունեցան երկու կայսրերն ու իրենց արտաքին գործերի նախարարները:

Վիլհելմ կայսրը կերակի երեկոյ մեկնեցաւ Վիէննաէն:

ԿԱՐԵԱՌԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հայ Հոգատեղիներն և Վարժարաններն Հոգաբարձութիւններին համար

Ֆրանսայի Երկրագործական բարձրագոյն վարժարանն է իր վկայագիր

ստացած Հայ մը կը փափաքի Հայ հողատէրի մը կառուածներին մէջ պաշտօնավարելով արդիւնաւորել իր մասնագիտութիւնը: Ուսումնասիրած է երկրագործութիւնն ընդհանրապէս, իսկ մասնաւորապէս գիւղատնտեսութիւնը: Կարող է նաև թիւրքիայէն դուրս Հայ վարժարանի մը մէջ ուսուցչութեան դասեր ստանձնել, երկրագործական ճիւղերէն դատ, նաև բնական պատմութեան, կենդանաբանութեան, բուսաբանութեան և երկրաբանութեան:

Դիմել Արմէնիայի խմբագրութեան:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ ԳԱՀՆԵՒՄԸ ՄԵՋ

Կը ծանուցանենք որ Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած տետրակներէն գնել ուզողներն Եգիպտոսի մայրաքաղաքին Գահրէի մէջ կրնան գնել զանոնք Հայոց Լսարան-Ընթերցատունէն ճիշդ միևնոյն գնով որով կը ծախուին մեզ մօտ Մարսէյի մէջ:

ԱՐՄԷՆԻԱ ԼԻՆԶԻ

Հեղինակի պատկերովն և ինքնակենսագրութեամբ: Գրեց Պ. Տօնապետեան: Գինը ճանապարհածախքով 3 ֆրանկ: Դիմել աշխատասիրողին 117, Godolphin Road, LONDON W.

ԾԱՆՈՒՑ ԳԻՐՔԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներն մէջ հաշուուած է նաև զրկեալ փաստի ծախքը:

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ու զոգնելը պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու գտնուած գիրքերի մանրամասն ցուցակը հրատարակուած է Արմէնիայի 17րդ շրջանի 38, 39 և 40 թիւերին մէջ:

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիապէս զրկել անոնց որոնք կը փափաքին մեր գրացուցակներ ունենալ, եթէ գնեն 50 սանթիմ զրկելով գիրք ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուղուած գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը զբերուին գրացուցակներն ալ:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՜ սանթիմի համար ալ լինի, մանաւանդ փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարսէյի մէջ:

ԺԲ
ՀԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ՆՄՈՅՆԵՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԳՐԱՔ ՈՏԱՆԱԿՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանավորներէ մի քանիսն աւփոփուած են այս տետրակի մէջ իր:

Եւ նմոյսներ գտնաւորեալ քաղաքներէ մէջ և զանազան տպագրութիւններէ տակ իւրերեքեք գրած ոտանավորներէն մէկը ժամանակին հրատարակուած լինելով կորսուած են այժմ: Այն մը քանի ոտանավորներ օրոնք իրեն նմոյսավորուած են այս տետրակի մէջ, չիւր և ցանկը գտնուին Կ. Պօլիս տպագրուած ազգային երգ-արարներէն մէջ՝ որոց վերաբերեալ ապագրութիւն վաղուց արդէն արգիւտուած է, և Արմէնիայի տպագրութիւններէն մէջ: Նմոյսներէ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ ալ աւելուած են նաև թէ այդ ոտանավորներին նշանակութիւններն առեւ ներքին շուկայի գրուած են: Գին 15 սանթիմ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր գիրքի ինի Պարսկաստանի Հայերէնի մար որոնց կը զրկուի փակագրի մէջ նշանակուած գիներէն:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՐԾԱՋՆՈՒՂԻ ՄԷ (Պոլսուած)
Բ. ՀԱՅ ԳԻՐԿԱՍԻ
Գ. ՅԱՂՄԱՍ ԻՍՏԱՅԷԼԻ
Դ. ԲԱՏԱՅԻՐԻՆ ՊՈՒԼՂԱՐԱՅ
Ե. ԿԵՆՏԱՐԻՐԻՐԻՆ ՊՈՒԼՂԱՐԱՅ
Զ. ԲԱՏԱՅԻՐԻՆ (Պոլսուած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՈՒԱՆՆԵՐԸ. (Հայաստանցիների պանդոկութեան տխուր հեռեւանքների սէկփոքրիկ պատկերը)

Կը ներկայացունէ միայական կերպով Գին (90 սանթիմ) 4 ֆրանկ 20 սանթիմ:

Զ. ԳԱՄԱԿ ԳԱՐԻՔԱՆ — ԺՈՂՈՎԴԱՅԻՆ ԸՆԹԵՐԱՐԱՆԻ յետ այբուբենի աւարտութեան (Պոլսուած)

Ե. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆԻՔԸ ՏԱՃԱՎԱՅԱՑԱՆՈՒՄ (Պոլսուած)

Ը. ԹԻՐԻՔԻԱԻ ՀԱՅՆԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԳՐԱՅԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերէն և իրենց գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պատկերեն: Թիւրքացի տառերի մէջ ըր. նախող այլ և այլ ազգերէ բնակիչներ թուին բաղդատական մէջ ցուցանալ կցուած է տետրակին վերջը): Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱՆ» ՅՈՒՆԵՐԱՐ (Արմէնիայի տարբերակի թիւերը այժմ բոլորովին ապագրուած և միևնոյն ժամանակ շաւերի հետաքրքրութեամբ աւարտող գործած լինելով, այդ շրջանի էլ Ե. Յոսէֆ-Արմէնիայի գրած առաջնորդը յօդուածներէն գէթ 30ի շուրջ ամփոփուած են Յոսէֆ-Արմէնի մէջ որ ուրիշ գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ): (1 ֆրանկ): 1 ֆր. 40 սանթիմ:

Ժ. ՎԵՐԷ (Պուլկարիայի մէջ թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպէս կը ներկայացունէ և զոգնուած թէ Պուլկարիայէն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ:

ԺԱ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Յունաստանի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ԺԲ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Եւրոպայի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ԺԳ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Եւրոպայի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ԺԴ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Եւրոպայի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ԺԵ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Եւրոպայի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ԺԶ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Եւրոպայի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ԺԷ. ԹՈՒՄԱՍ ԲԱՏԱՅԻՐ (Եւրոպայի մի թիւրքեր արած բարբարոսութիւններէն մի քանիսն ինչպիսի միջոցներ գնում են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ: